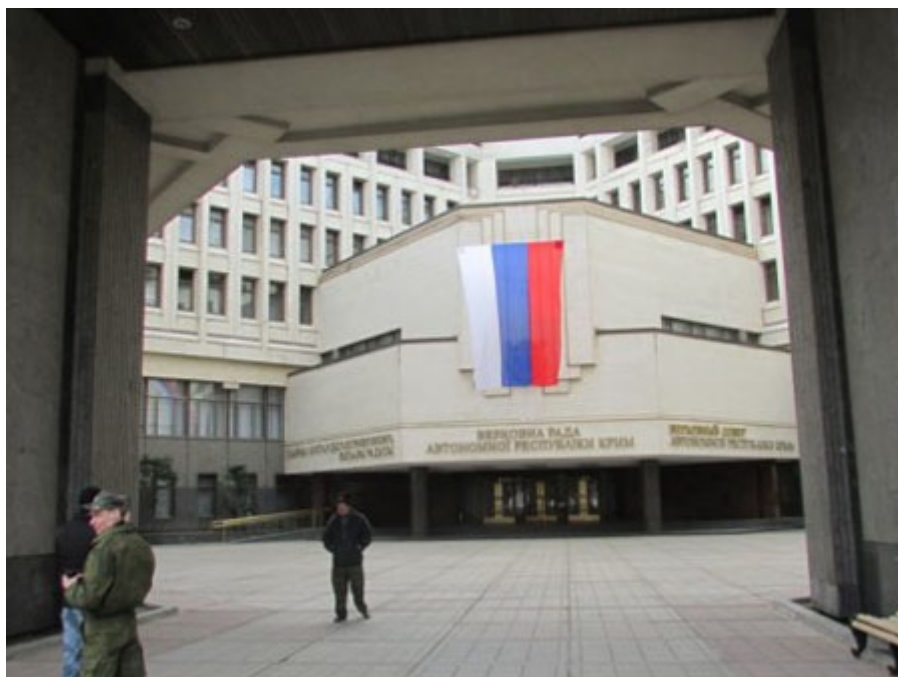

Україна у фокусі

17 – 23 березня

2014 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>5</i>
<i>Втрата Криму: доконана, але не остаточна.....</i>	<i>5</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

17
березня

Президент Російської Федерації Володимир Путін підписав Указ про визнання Республіки Крим. У документі йдеться про те, що таке рішення ухвалено на підставі загальнокримського референдуму, який відбувся 16 березня 2014. Як відомо, за результатами так званого референдуму в Криму, явка становила 96,77%. За остаточними підрахунками за приєднання до Росії проголосувало 96,6% виборців, це 1 млн 272 тис 871 осіб. Голосування відбувалося з великою кількістю порушень.

18
березня

Президент Росії Володимир Путін підписав із самопроголошеними представниками «влади» Криму договір про вступ Криму та Севастополя у склад РФ. Відповідна церемонія підписання договору відбулась у Георгієвському залі Кремля. В документі зазначено, що «Республіка Крим вважається прийнятою в Російську Федерацію з дати підписання цього Договору».

Євросоюз не визнає анексії Криму і Севастополя Росією. Про це йдеться в спільній заяві президентів Ради ЄС Хермана Ван Ромпея та Європейської комісії Жозе Мануеля Баррозу.

США і Велика Британія не визнають приєднання Криму до РФ. Про це на брифінгу заявив прес-секретар Білого дому Джей Карні.

Прем'єр Арсеній Яценюк заявив, що конфлікт з Росією перейшов із політичної у воєнну стадію. Міноборони дозволило військовим в Криму використовувати зброю. Таке рішення ухвалили у зв'язку загибеллю українського військовослужбовця прапорщика С.В. Какуріна від зброї нападників, які були одягнені у військову форму ЗС Російської Федерації.

19
березня

Україна почне процедуру виходу зі Співдружності незалежних держав. Рішення про це було ухвалено на засіданні Ради національної безпеки та оборони України.

Представник України в ООН Юрій Сергєєв попросив світ не визнавати незаконне проголошення незалежності Криму та його приєднання до Росії. Про це він заявив під час засідання Ради Безпеки ООН.

Більшість країн Євросоюзу, а також США, Канада та низка інших держав не визнають приєднання півострова Крим до території Російської Федерації. Однак кілька держав підтримала агресивну політику Росії щодо України. Серед них: Сирія, КНДР, Сербія, Боснія і Герцеговина, Вірменія та Киргизстан.

20
березня

Президент Європейського парламенту Мартін Шульц попередив Росію, що у разі продовження анексії інших територій на неї чекає масштабна економічна конфронтація з Євросоюзом, яку Москва програє.

Міністерство фінансів США оприлюднило список росіян, які потрапили під другу хвилю санкцій у зв'язку з анексією Криму. Як заявив президент США Барак Обама, в цьому переліку є люди, які надають матеріальну допомогу російському керівництву, а також банк, який надає допомогу цим особам.

21
березня

Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк підписав політичну частину Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Економічна частина набуде чинності після завершення виборчого процесу в Україні, у проміжку між літом 2014 та початком 2015 року.

Рада Федерації Росії одногосно ратифікувала договір між РФ і самопроголошеною владою Криму про входження півострова і Севастополя до складу РФ.

Венеціанська комісія одностайно визнала нелегітимним референдум у Криму. Про це повідомив міністр юстиції Павло Петренко, який представив правову позицію України на сесії Венеціанської комісії щодо ініційованого в АРК референдуму про приєднання до РФ.

ЄС ввів санкції проти 12 російських і українських чиновників. Так, загальна кількість тих, хто підпав під обмеження Євросоюзу через кримську кризу, досягла 33 осіб. Чиновникам і політикам Євросоюз заборонив в'їзд на свою територію і заморозив їх активи.

Вже близько 1 тисячі людей виїхали з Крим, побоюючись залишатися у власних оселях. Упродовж останніх днів Держприкордонслужба зафіксувала суттєве збільшення потоку громадян і транспортних засобів, які в'їжджають на територію України з Автономної Республіки Крим. Зафіксовано й перший факт, коли громадяни України, які були змушені покинути Кримський півострів, попросили притулку в країні ЄС.

II. Аналітична довідка

ВТРАТА КРИМУ: ДОКОНАНА, АЛЕ НЕ ОСТАТОЧНА

18 березня Президент Російської Федерації Володимир Путін та представники самопроголошеної влади Криму підписали договір про приєднання півострову до складу Росії. 20 березня це рішення було затверджено нижньою палатою Росії – Державною Думою, а 21 березня її підтримала й верхня палата – Рада Федерації. Того ж дня Путін підписав прийняті російським парламентом закони. Водночас Україна та більшість країн світового співтовариства не визнали анексії Криму. Крім того, у відповідь на дії Росії США вже запровадили санкції проти представників найближчого оточення російського президента та почали процес реалізації санкцій проти різних галузей російської економіки. Їх приклад наслідував і ЄС, який також увів санкції проти цілої низки російських чиновників і бізнесменів.

*Чому Росії вдалося так швидко приєднати Крим?
Що робити українській владі в ситуації, що склалася?*

Попри гіркоту від втрати Україною контролю над Кримом події останнього тижня стали цілком логічним завершенням процесів, які розгорталися там протягом останнього місяця. Вочевидь, переломний момент у боротьбі за півострів відбувся ще протягом першого тижня після зміни влади в Києві, коли російські війська скористалися моментом непевності та взяли під контроль законодавчий орган Криму, змусивши місцевих депутатів обрати лояльне до себе керівництво. Нездатність української влади в перші дні після цих подій видворити російських окупантів і відновити контроль над півостровом призвела до того, що всі наступні тижні політичний процес у Криму контролювали з Москви.

Відсутність швидкої й адекватної реакції на захоплення влади в Криму призвела до того, що українська влада дуже скоро опинилася у скрутному становищі:

спроба дати воєнну відсіч загарбникам могла би спровокувати неконтрольоване кровопролиття на півострові і навіть дати Путіну формальну підставу ввести свої війська на територію інших регіонів України. Тактика ж беззбройного спротиву, з одного боку, дозволила практично уникнути жертв, однак не стала на заваді анексії Криму російською стороною. Поза тим, повільна й інертна реакція західних держав на події в Криму призвела до того, що процес захоплення півострову хоч і був засуджений на міжнародному рівні, однак відбувся без будь-якого опору світової спільноти.

Опинившись перед фактом втрати Криму, українська влада отримала цілу низку дилем, вирішення яких потребує ухвалення швидких, але виважених рішень. З одного боку, досі не до кінця зрозумілою лишається політика Києва щодо українських військових частин, що залишилися в Криму та

раз по раз піддаються психологічним і фізичним атакам з боку російських окупантів. Очевидно, що найбільш розумним на цьому етапі було би вивести українських військових із Криму, адже подальше перебування там загрожує їм масовим звільненням, дезертирством і навіть фізичним знищенням. При цьому, однак, варто враховувати й фактор сімей військових, які в такому випадку слід евакуювати разом із ними самими. В будь-якому затягуванні з ухваленням будь-якого рішення з цього питання постійно підвищуватиме градус небезпеки для українських військових на півострові.

Українською серйозною дилемою є і подальша доля місцевого цивільного населення, яке має українське громадянство. Попри те, що Росія пообіцяла подбати про нього та забезпечити виплату соціальних зобов'язань, сподіватися на добру волю північного сусіда в цьому питанні не варто. Для України вкрай важливим є продемонструвати свою опіку над власними громадянами, які примхою долі опинилися під окупацією іноземної держави. Відповідно, вкрай нерозумним було би відключати півострів від постачання води чи електроенергії з міркувань чи то помсти, чи то логіки воєнного часу. Натомість зусилля варто зосередити на тому, аби дати можливість українським громадянам Криму в разі їхнього бажання покинути окуповану територію та переселитися до континентальної України. Особливо гостро в цьому контексті стоїть питання кримських татар, які, демонструючи свою підтримку

українській державі, в той же час не бажають залишати рідну землю, наражаючи себе на небезпеку етнічних чисток з боку російських агресорів. Тут українська влада зобов'язана максимально використовувати дипломатичні важелі, аби врегулювати питання безпеки та статусу кримських татар разом із потенційними союзниками, такими як Туреччина, та заручившись підтримкою міжнародних організацій.

Крім того, зважаючи на неготовність ключових світових гравців надавати військову допомогу Україні, українській владі слід продовжувати пошуки шляхів залучення міжнародних організацій у процес деокупації Криму. Важливим кроком у цьому напрямку вже стало рішення Ради національної безпеки й оборони звернутися до ООН із проханням визнати півострів демілітаризованою зоною, що вимагало б виведення звідти військ будь-яких держав. Утім, зважаючи на традиційну для Росії практику невиконання власних міжнародних зобов'язань, Україні варто тиснути на ООН і далі – при необхідності для того, аби розпочати в Криму миротворчу операцію під егідою цієї організації. Головною перешкодою на цьому шляху є право вето Росії в Раді безпеки ООН, чії резолюції є обов'язковими до виконання, однак які російська сторона може постійно блокувати. Потенційним виходом із ситуації стало б визнання Росії стороною конфлікту в Криму, яке б змусило її утримуватися від голосування за будь-які рішення з цього питання, однак потребує посилення

дипломатичного тиску України на інших членів ООН.

У будь-якому разі Україна не повинна сприймати Крим як утрачений навіки. В умовах ймовірного поглиблення економічних санкцій країн Заходу проти Росії українська влада має продовжувати й посилювати зусилля щодо заручення підтримкою інших держав і міжнародних організацій заради тиску на свого північного сусіда. При цьому вкрай важливим є винесення

уроку з програної холодної війни за Крим та використання їх для стримування потенційної російської агресії щодо інших регіонів України. Попри те, що протягом останнього тижня активність російських сепаратистів в південно-східних областях України пішла на спад, українські правоохоронні та силові структури повинні не втрачати пильності і готуватися до протидії можливого повторення кримського сценарію в інших регіонах держави.

Висновки

Таким чином, після формального закріплення втрати Україною Криму перед українською владою постала ціла низка важливих завдань, виконання яких є необхідним для збереження територіальної цілісності та державного суверенітету країни. По-перше, слід забезпечити вивід українських військ і всіх бажаних українських громадян з півострову та водночас гарантувати безпеку кримським татарам, що мешкають на півострові. По-друге, необхідно посилити дипломатичний тиск на потенційні держави-союзниці та міжнародні організації з довгостроковою метою виведення російських військ із Криму. По-третє, потрібно закріпити контроль над південно-східними областями та не допустити реалізації там подібних сепаратистських сценаріїв. При цьому Україні лишається тільки сподіватися на те, що країни Заходу будуть у змозі чинити достатній тиск на Росію, аби та переглянула свою експансіоністську модель поведінки на міжнародній арені.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук